

УДК 631.12

Щурик М.В., д.е.н., професор

Івано-Франківський університет права ім. Короля Данила Галицького

Гораль Л.Т., д.е.н., професор

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ФІНАНСОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ ВІДТВОРЕННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

Досліджуються нинішні засади формування, використання та контролю фінансового потенціалу інвестиційної діяльності з метою вирішення питань збереження, покращення, відновлення та охорони природних ресурсів. Пропонується здійснювати оцінку обсягів фінансового потенціалу, що слугує джерелом інвестиційної діяльності завдяки поділу на окремі напрямки, блоки, зокрема на інвестування капіталу: для поліпшення використання природних ресурсів; відновлення; покращення; збереження та охорони. Обґрунтовується потреба розробити загальнодержавну та регіональні програми фінансового забезпечення інвестиційної діяльності. Особливо важлива роль відведена державній інноваційній політиці стимулювання з метою створення сприятливого інвестиційного клімату для реалізації інноваційних проектів. Доводиться необхідність запровадження державного патронату формування фінансового потенціалу для потреб інвестиційної діяльності збереження й відновлення природно-ресурсного потенціалу. Досліджується вплив чинної економічної моделі на можливості формування капіталу, який потрібний для інвестування природоресурсної сфери. Пропонується механізм диверсифікації джерел фінансування інвестиційної діяльності з метою поліпшення використання, збереження та охорони природних ресурсів.

Ключові слова: інвестиції, інновації, відтворення, використання, потенціал, фінансування, джерела.

Щурик М.В., Гораль Л.Т.

ФИНАНСОВЫЙ ПОТЕНЦИАЛ ИНВЕСТИЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ПРОЦЕССА ВОССОЗДАНИЯ ПРИРОДНЫХ РЕСУРСОВ

Исследуются нынешние засады формирования, использования и контролирования финансового потенциала инвестиционной деятельности с целью решения задач сохранения, улучшения, воспроизводства и охраны природных ресурсов. Предлагается проводить оценку объемов финансового потенциала, который служит источником инвестиционной деятельности, разделив его на отдельные направления, блоки, в частности на инвестирование капитала: для улучшения использования природных ресурсов; воспроизводство; улучшение; сбережение и охрану. Обосновывается необходимость разработать общегосударственную и региональные программы финансового обеспечения инвестиционной деятельности. Особенно важная роль отведена государственной инновационной политике стимулирования с целью создания благоприятного инвестиционного климата для реализации инновационных проектов. Доводится необходимость введения государственного патроната формирования финансового потенциала для потребностей инвестиционной деятельности сбережения и воспроизводства природно-ресурсного потенциала. Исследуется влияние действующей экономической модели на возможности формирования капитала, который бы направлялся в качестве инвестиций для инвестирования природно-ресурсной сферы. Предлагается механизм диверсификации источников финансирования инвестиционной деятельности с целью улучшения использования сбережения и охраны природных ресурсов.

Ключевые слова: инвестиции, инновации, воссоздания, использования, потенциал, финансирование, источники.

Schuryk M.V. Goral L.T.

FINANCIAL POTENTIAL OF INVESTMENT PROVIDING OF PROCESS OF RECREATION OF NATURAL RESOURCES

We study the current principles of formation, use and control of financial capacity investment to address issues of preservation, improvement, restoration and protection of natural resources. It is proposed to assess the scope of s financial potential that serves as a source of investment due to the division into separate areas, blocks, including capital investment: to improve the use of natural resources, restoration, improvement, conservation and protection. Substantiates the need to develop national and regional programs providing financial investment activities. Particularly important role is assigned to the state innovation policy incentives to create a favorable

investment climate for the realization of innovative projects. The necessity of introduction of state patronage formation potential financial needs for investment preservation and restoration of natural resources. The influence of the current economic model the possibility of the formation of capital, which is needed investment natural resource sector. Suggested mechanism to diversify sources of financing investment activities in order to improve the utilization, conservation and protection of natural resources.

Keywords: investments, innovations, recreations, uses, potential, financing, sources.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Деструктиви, пов'язані з використанням, збереженням, відновленням, покращенням та охороною природних ресурсів в Україні дуже часто спричинені недостатнім обсягом фінансового потенціалу, який спрямовується як інвестиції в природоресурсну сферу. В нашій країні донині не вироблено чіткого, зрозумілого, системного, прозорого механізму інвестиційного забезпечення відтворення природних ресурсів, а також охорони навколишнього середовища.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Результативність інвестиційної діяльності в сфері економіки, включаючи належну організацію процесів відтворення природних ресурсів значною мірою регулюється фінансовими можливостями її забезпечення. Йдеться про інвесторів, які крім бажання здійснювати вкладення інвестицій, мають адекватний фінансовий потенціал. Взагалі інвестиції, інвестиційний потенціал, обсяги інвестування слугують одним із найбільших потужних фінансових інструментів, вмале застосування яких забезпечує досягнення високоєфективних результатів у економічній, соціальній, екологічній, природоресурсній та інших сферах діяльності. Саме тому інвестиційна діяльність постійно знаходиться в центрі досліджень науковців, політиків, бізнесменів, проурядових структур тощо.

Належна організація відтворення природних ресурсів крізь призму достатнього фінансового забезпечення потребує тлумачення поняття «фінансовий потенціал інвестиційної діяльності». На думку науковців Львівського національного університету ім. Івана Франка під фінансовим потенціалом інвестиційної діяльності слід розуміти фінансові можливості її забезпечення, які визначаються обсягом фінансових ресурсів інвестиційного спрямування та ефективного їх використання на макро-, мезо- і макрорівнях економічної системи [1]. Можна погодитись із пропонованим визначенням, приймаючи до уваги, що однією з найважливіших складових забезпечення інвестиційної діяльності слугує обсяг фінансових ресурсів, які мають цільове спрямування. Разом з тим, дієвість, ефективність інвестиційної діяльності значною мірою залежить також від інших складових, які включає в себе змістовне навантаження терміну «інвестиція».

Результативність, ефективність використання фінансового потенціалу, який задіюється в якості інвестицій із метою забезпечення належної організації використання, збереження, відновлення та охорони природних ресурсів окремі дослідники пов'язують із участю в цьому процесі держави. Особливої значущості набув такий зв'язок в умовах формування в Україні ринкової моделі економічного розвитку, радикального відсторонення держави від процесів, завдяки яким забезпечується формування фінансового потенціалу. Сучасна фінансово-економічна криза показала неспроможність пониження ролі держави і перевищення ролі ринку. Теоретичною основою цього підходу була аксіома, що фундаментом ринкової економіки є приватна власність, а приватний інтерес - рушійною силою розвитку економіки і суспільства. Дана аксіома фактично перетворилась на догму. Сучасна криза з усією силою показала, що саме це стало фактором стихійного розвитку економіки, відриву фінансово-кредитних відносин від виробництва, поширення спекулятивних проявів, непомірного зростання боргів держав і корпорацій, обсягів цінних паперів тощо [2, с. 27].

Означене переконливо засвідчує, що формування фінансового потенціалу для потреб інвестиційної діяльності вимагає участі в цьому процесі держави, яка повинна забезпечувати контроль за цільовим використанням фінансових ресурсів, тобто формування та використання фінансового потенціалу для потреб інвестиційної діяльності

не може бути хаотичним, тіньовим і малорегульованим процесом, так як інтерес, мета нинішнього розвитку не може бути сумісна з цінностями, механізмом їх досягнення, які були властиво періоду класичного розвитку капіталізму. У той час фінансовий потенціал інвестиційної діяльності, який направлявся в природно-ресурсну сферу слугував потребі задоволення приватного інтересу, часто попираючи при цьому вимоги законів оптології. Нині ж фінансовою основою здійснення державою її основоположних функцій в ринковій, а звідси і в постіндустріальній економіці, є державні фінанси. Вони були й залишаються найбільш важливою складовою частиною господарського механізму кожної країни і одночасно тим ричагом, за допомогою якого її уряд здійснив вплив на весь процес виробництва й розподілу [3, с. 32].

Особливо важлива роль належить державі у формуванні фінансового капіталу для інвестування потреб використання, відновлення, збереження та охорони природно-ресурсного потенціалу. Держава, як головне керівне утворення інституту суспільства, за допомогою норм права покликана спрямовувати і організовувати спільну діяльність людей і соціальних груп, захищаючи права та інтереси громадяни, орієнтуючись на задоволення насамперед суспільних, а не індивідуальних або групових інтересів, які існують у суспільстві [4, с. 19]. Означене переконує про потребу застосування диференційованого дослідження фінансового потенціалу інвестиційної діяльності, оскільки природоресурсна сфера в нашій країні знаходиться в приватній, державній і комунальній власності. Щодо природних ресурсів, які перебувають у власності держави та комунальних служб, то потреба у фінансуванні забезпечується, як правило, за рахунок адекватних грошових фондів. Передусім це стосується коштів державного і місцевого бюджетів. Саме тут повинні акумулюватися кошти для потреб організації належного відтворення природних ресурсів, включаючи інвестиційну діяльність. Разом з тим у бюджетах чітко не розмежовано окремі напрямки інвестування відтворення природних ресурсів, зокрема й обсягів фінансування заходів збереження, відновлення, покращення та охорони. На наше переконання відсутність такого розмежування в бюджетному розписі часто слугує підґрунтям нецільового використання коштів.

Цілі статті. Запропонувати нові засади організації інвестування використання, відновлення, збереження та охорони природо-ресурсної сфери.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтування отриманих наукових результатів. Суттєвим недоліком формування фінансового потенціалу в умовах сьогодення для потреб капітального інвестування природно-ресурсного потенціалу, його збереження та охорони слід вважати відсутність взаємозв'язку між обсягом коштів, які повинні бути використані в якості інвестицій і реальною потребою в них. Мова не йде про достатність або недостатність фінансового потенціалу, сформованого за рахунок джерел інвестування, а про відсутність конкретних, об'єктивних розрахунків потреби в них. Передусім це стосується механізму формування інвестиційних ресурсів за рахунок державних джерел фінансування. Складність полягає також у тому, що державний бюджет розробляється на календарний рік, а потреба в коштах, призначених для інвестиційної діяльності інколи включає в себе декілька років. Виникає своєрідний розрив, часовий лаг, який часто не враховується під час формування обсягів фінансового потенціалу.

Вирішення означеної проблеми, на наше глибоке переконання, потребує розробки державної програми фінансування (3-5 років), яка би охоплювала перелік та обсяги найважливіших капітальних витрат у зв'язку з належною організацією відтворення природних ресурсів. Відповідно до розрахунків витрат слід визначити розмір необхідного фінансового потенціалу. Пропоновані засади формування фінансового потенціалу для потреб інвестиційного забезпечення процесу відтворення природно-ресурсного потенціалу державної форми власності, на відміну від діючих нині, зробить цей процес більш організованим, прозорим, зрозумілим, підконтрольним соціуму, громадськості. Насамперед, це стосуватиметься механізму імплементації планових засад,

довгострокового планування фінансування інвестиційної діяльності в природоресурсній сфері.

Дослідження засвідчують, що запровадженню нових засад інвестування потреб інвестиційного забезпечення природоресурсної сфери мають передувати: по-перше, інвентаризація земель сільськогосподарської й несільськогосподарської сфери, земель лісгосподарського призначення, водних ресурсів, корисних копалин, флориністики і фауністики, інших важливих компонент, які включає в себе природно-ресурсний потенціал; по-друге, визначення переліку робіт і заходів, які слід віднести до складу інвестиційних; по-третє, проведення розрахунку необхідного обсягу інвестиційних витрат; по-четверте, визначення складу інвесторів і розробка заходів по формуванню сприятливого інвестиційного клімату; по-п'яте, встановлення додаткових джерел фінансування інвестиційної діяльності та обсягу наявного фінансового потенціалу.

Зважаючи на існуючі відмінності розміщення, стану, різновидів та обсягів природоресурсного потенціалу програми доцільно розробити в розрізі окремих територій, регіонів. Планування слід організовувати за вертикальним принципом знизу-вверх.

Слід зазначити, що нині офіційною статистикою не обліковується фінансовий потенціал інвестиційного забезпечення потреб відтворення ресурсів природи в розрізі власників і користувачів (державна, комунальна та приватна власність), що унеможлиблює проведення порівняльного аналізу витрат на охорону та раціональне використання природних ресурсів. Органами державної статистики публікується інформація щодо фактично витрачених сум капітальних інвестицій і джерел фінансування, які здійснювались підприємствами, організаціями, установами тощо (табл. 1).

Таблиця 1

Капітальні інвестиції підприємств, організацій, установ на охорону та раціональне використання природних ресурсів за джерелами фінансування у 2011 році тис грн.) [5]

	Фактично витрачено - всього	У тому числі із		
		державного бюджету	місцевих бюджетів	власних коштів
Капітальні інвестиції – всього у тому числі:	6451034,6	284978,2	347567,6	4297629,9
охорона атмосферного повітря і клімату	2535632,6	21240,7	5595,5	2268270,2
очищення зворотних вод	721325,5	26275,3	186744,6	501315,5
поводження з відходами	1183880,2	6164,8	61643,5	1111151,1
захист і реабілітація ґрунту, підземних і поверхневих вод	639123,1	215009,1	69152,1	353456,1
зниження шумового і вібраційного впливу (за винятком заходів для охорони праці)	39060,4	-	15088,8	23971,6
збереження біорізноманіття і середовища існування	18404,7	6867,3	8629,1	2908,3
радіаційна безпека (за винятком заходів для запобігання аваріям і катастрофам)	127491,2	2261,9	-	10407,8
науково-дослідні роботи природоохоронного спрямування	11481,2	4636,4	208,5	1997,8
інші напрями природоохоронної діяльності	27212,7	2522,7	505,5	24151,5

З даних табл. 1 видно, що найбільшу питому вагу фактично витрачених інвестицій підприємств, установ і організацій займали власні кошти (66,6%). Кошти державного і місцевих бюджетів склали, відповідно, 4,4 та 5,4 %%. Найбільше інвестицій було

затрачено на охорону атмосферного повітря і клімату (39,3%) та на поводження з відходами (18,3%). Натомість капітальні витрати на збереження біорізноманіття і середовища існування за абсолютною величиною в 2011 році не можна вважати достатніми, оскільки вони становили менше одного відсотка (18404,7:6451034,6).

Найменше капітальних інвестицій в 2011 році було витрачено для проведення науково-дослідних робіт природоохоронного спрямування (11481,2 тис грн.). При цьому найбільшими джерелами фінансування були кошти державного бюджету та власні кошти підприємств, організацій та установ. Складність полягає в тому, що з кожним роком в нашій країні фінансування науково-дослідних робіт природо-охоронного спрямування має стійку тенденцію до зниження. Сформований деструктив властивий не лише науковим дослідженням, спрямованим на використання, збереження та охорону природно-ресурсного потенціалу, а й розвитку вітчизняної науки взагалі. У світовій економіці інвестиції в наукові розробки, незважаючи на їх ризикованість, постійно зростають, оскільки одержана віддача багаторазово перевищує віддачу від інвестиції в основний капітал і від фінансових інвестицій. Для прикладу візьмемо 2001 рік, коли Україна ще мала значний науковий потенціал, національне господарство не перебувало в глибокій економічній кризі. В США в цьому році на наукові дослідження та розробки було витрачено \$252,3 млрд, що в 550 разів більше, ніж в Україні, тоді як чисельність науковців на 100 осіб зайнятого населення становила там 8,6 осіб проти 5,6 осіб в Україні, або лише в 1,5 рази більше. Таке низьке ресурсне забезпечення науково-дослідної діяльності в Україні порівняно з розвинутими країнами робить її низькопродуктивною, а тому створює хибну ілюзію надлишку наукових кадрів і спрямовує урядову політику не на пошук додаткових ресурсів, джерел фінансування науки, поєднання її з виробництвом, а на руйнування наявної системи організації наукових досліджень, вивільнення «зайвих» наукових кадрів, ліквідацію галузевих та академічних дослідницьких організацій [6, с. 8]

Складність полягає в тому, що несприйняття науки як головної продуктивної і рушійної сили чинною владою призводить до її деградації. В науку нині приходять особи з посередніми знаннями, швидко поширюється порочна та надзвичайно шкідлива практика перетворення дипломів кандидатів і докторів наук на комерційний товар. Масово, під популістським лозунгом «оптимізації» скорочується або закривається взагалі значна частина науково-дослідних і навчальних закладів. Внаслідок такої державної політики стосовно науки, зазначають аналітики НАН України, в Україні:

- у 3,3 разу знизилась чисельність працівників в інноваційній сфері (у США, Західній Європі зростає вдвічі, а в Південно-Східній Азії – вчетверо);
- в 14,3 разу зменшилось освоєння нових різновидів техніки;
- у 5 разів (з 56 до 11,2) упала частка інноваційно активних промислових підприємств (у Польщі їх частка становить 16%, в ЄС – у середньому 60%);
- приріст ВВП за рахунок впровадження нових технологій в Україні становить 0,7%, тоді як в розвинутих країнах цей показник сягає 60-90% [7, с. 1].

Слід зазначити, що згідно розрахунків науковців порогове значення фінансування науки повинно складати 2% від рівня ВВП. Статтею 34 Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність» передбачено бюджетне фінансування науки у розмірі 1,7% ВВП [8]. Насправді обсяги фінансування наукової сфери в нашій державі у 2011-2012 роках склали, відповідно 0,34 та 0,29 %% ВВП. Ніколи ще в історії незалежної України бюджетні витрати на наукові дослідження і розробки не сягали передбачених законом 1,7% ВВП. Як свідчить світовий досвід, при показнику нижче 0,4% ВВП наука в країні може виконувати лише соціокультурну функцію, а тільки при витратах, що перевищують 0,9% вмикається її економічна функція [7]. До речі, затрати на освіту в США, Великобританії, Японії в середньому досягнули 6-8%% ВВП і мають стійку тенденцію до зростання [3, с. 32]. Ми не випадково акцентуємо увагу на фінансовому потенціалі інвестиційної діяльності для потреби розгортання (а не згортання) науково-дослідних робіт природоохоронної діяльності. Природні ресурси, як відомо, є органічною складовою

біосфери, живою матерією, без якої життя землян не можливе. Слід зважити також, що часто суб'єкти діяльності ігнорують вимогами законів онтології, що призводить до зниження взагалі, або погіршення регенеративних властивостей природно-ресурсного потенціалу. На жаль продовжує зберігатись загальна негативна тенденція до надмірного використання ресурсів екосистеми Землі [9, с.81].

В цілому, оцінюючи позитивно збільшення обсягів фінансування інвестиційної діяльності заходів охорони та раціонального використання природних ресурсів, передусім за рахунок власних коштів підприємств (в 2011 р. капітальні інвестиції підприємств, організацій, установ за рахунок державного бюджету становили 284978,2 тис. грн., натомість власні кошти – 4297629,9 тис. грн.), ми все ж таки настоюємо на потребі радикально змінити не лише обсяги фінансування капітальних інвестицій, а й пріоритети їхнього спрямування. Йдеться про побудову нових засад формування фінансового потенціалу інвестиційного забезпечення процесів використання, відновлення, збереження, покращення та охорони природних ресурсів, усього навколишнього середовища, які би ґрунтувались на генезисі досягнень науки. Означене потребує виокремити науково-дослідні роботи природоохоронного спрямування в групу проривних, титульних, таких, застосування яких призведе до значного зменшення витрат фінансування інших напрямків відтворення природних ресурсів. Це є аксіома, що потребує усвідомлення на найвищій управлінській ієрархії державної влади, місцевих органів самоврядування.

Мова йде не лише про радикальне, цільове збільшення фінансового потенціалу інвестиційного забезпечення процесу відтворення природних ресурсів, а про формування нової структури капітальних витрат. Означене потребує подолання високопоставленими державними мужами діючого синдрому неповноцінності, закомплексованості щодо ролі й значення науки, освіти для потреб економічного, соціального, екологічного розвитку, на кону якого титульною постає охорона природи.

Нинішні засади фінансового забезпечення науково-дослідних робіт зазначеного спрямування в Україні не дозволяють це зробити (табл. 2)

Таблиця 2

Капітальні інвестиції та поточні витрати підприємств, організацій, установ на науково-дослідні роботи природоохоронного спрямування в Карпатському макрорегіоні в 2011 році (тис грн.) [5]

	Фактично витрачено всього	У тому числі		
		капітальні інвестиції	з них інвестиції в капітальний ремонт	поточні витрати
Україна	61382,0	11481,2	492,9	49900,8
Закарпатська	21,5	-	-	21,5
Івано-Франківська	16654,8	4867,4	-	11787,4
Львівська	417,6	9,9	9,9	407,7
Чернівецька	63,7	62,0	-	1,7
Разом по макрорегіону	17157,6	4939,3	9,9	12218,3

Зокрема, судячи з даних табл. 2, в Україні та Карпатському макрорегіоні поточна архітектура капітального інвестування науково-дослідних робіт природоохоронного спрямування не могла забезпечити збереження та належну охорону природно-ресурсного потенціалу. Фактичне фінансування спрямувалось, в основному, для покриття затрат поточної діяльності. Тобто, фундаментальні дослідження, придбання новітніх технологій використання, збереження, охорони, інноваційних продуктів не проводилось взагалі, зважаючи на мізерні обсяги фінансування капітального характеру.

Дослідження засвідчують про потребу подолання в Україні синдрому несприйняття, недооцінки наукових досліджень як каталізатора, завдяки якому можна забезпечити охорону, збереження, використання природних ресурсів. Розвиток, що розглядається виключно як технічний і економічний процес, перетворюється на ніщо; такий розвиток не витримує критики. Нам необхідне більш багате і складне розуміння розвитку [10, с. 60].

В контексті зазначеного ключова роль має бути відведена стратегії розвитку природоресурсного потенціалу, який слугує базисом, ключем до збереження життя теперішнього й майбутнього поколінь землян. Зважаючи на процеси його вичерпності, що з кожним роком проявляються все очевидніше, важливим слід вважати переорієнтацію цінностей світосприйняття соціумом, оскільки відносини, що склалися в зв'язку з використанням природно-ресурсного потенціалу, всього докільля досягнули точки біфуркації. Порятунком цивілізації полягає в переході на режим екологічного самозабезпечення, за рахунок чого людина перестане руйнувати природу і може включитись у процес підтримки та збереження біосфери [11].

Побудова нових парадигмальних відносин в нашій країні у взаємозв'язку суспільні потреби - природні ресурси буде складним, суперечливим для розв'язання завданням, яке потребуватиме суттєвого фінансового забезпечення. Мова йде про імплементацію фінансових інвестицій передусім у людський капітал, людину, з метою формування якісно нових засад ставлення її до найбільшої цінності розвитку – природи. Йдеться про переконання громадян в тому, що поряд із матеріальною субстанцією природою генеруються більш важливі цінності, які по відношенню до матеріальних є первинними, вічними, синергетичними із Законами Всесвіту. Зрозуміло, що формування пропонованої моделі потребуватиме часу, значних фінансових інвестиційних вкладень у процеси формування цінностей людини, особливо дітей та молоді. Радикальні зрушення повинні стосуватись також інституціонального забезпечення фінансування нових засад відтворення природних ресурсів, які стануть своєрідною стартовою площадкою формування фінансового потенціалу за рахунок диверсифікації джерел фінансування, посилення участі в цьому процесі коштів держави і місцевих органів самоврядування.

Висновки. Дослідження складу й стану природних ресурсів в Україні засвідчує, що чинні деструктиви, що стосуються їх використання, відновлення, збереження, покращення та охорони спричинені значною мірою відсутністю адекватного фінансового потенціалу, недостатністю фінансового інвестиційного забезпечення. Донині в країні не розроблено концепту, який би слугував індикатором раціональної організації відтворення земель сільськогосподарського й несільськогосподарського призначення, лісогосподарських земель, водних ресурсів, корисних копалин, збереження та поліпшення екології тощо. Нині природні ресурси в абсолютній своїй більшості виконують роль сировини для потреб розвитку економіки. В той же час більш значущі функції, які генеруються землею, лісом, водою, флористикою і фауністикою оцінюються недостатньо. Використання саме таких засад до оцінювання корисності природних ресурсів призводить до зростання їх вичерпності, забрудненості та засміченості тощо. Результати такої політики, зокрема в Карпатському макрорегіоні, спричинили до надмірного вирубування лісів, зменшення дебету водних ресурсів, майже повної вичерпності корисних копалин тощо. Зрозуміло, що така організація використання, відновлення та охорони природно-ресурсного потенціалу не може бути прийнятною країні. Йдеться про розробку в Україні концепту, програми збереження, відновлення, охорони природно-ресурсного потенціалу, яка би гармоніювала з світовим досвідом. Однак цього замало. Потрібне проведення переформування чинних засад інвестиційного забезпечення процесу відтворення природних ресурсів. Передусім це стосується зростання обсягів фінансування інвестиційної діяльності потреб охорони й збереження природних ресурсів, покращення екології, більш високе поцінування нематеріальних властивостей природи.

Важливим заходом на шляху формування фінансового потенціалу інвестиційного забезпечення використання та охорони природних ресурсів має стати науково-обґрунтований розрахунок потреби в грошових коштах у розрізі кожного їх виду, територій, суб'єктів, діяльність яких спричиняє погіршення стану навколишнього середовища. Йдеться про конкретні шкідливі й небезпечні підприємства й виробництва усіх форм власності та підпорядкування. Слід також відмовитись від діючого нині фіскального механізму справляння екологічного податку й перейти до більш дієвих

інструментів впливу до тих підприємств, якими завдаються значно більші збитки природним ресурсам, аніж розмір фіскальних податків, які здійснюються ними. Означене потребує знову ж таки об'єктивних науково-обґрунтованих розрахунків розмірів завданої шкоди й збитків. Інакше кажучи, величина екологічного податку повинна повністю відшкодувати розмір завданих збитків, а також стимулювати підприємців більш інтенсивно вкладати капітальні вкладення в інноваційні продукти.

Дієвим, магістральним напрямком нарощування фінансового потенціалу для потреб капітальних вкладень в ресурси природи, на наше тверде переконання, в нашій країні має стати підвищення ролі й значущості наукових інститутів, кадрів, освіти. Нині її значення в Україні явно недооцінюється, про що засвідчують низькі відсотки виділення коштів від ВВП. Без науки, про що переконливо засвідчує досвід фінансування капітальних інвестицій в багатьох країн вирішити завдання збереження, відтворення, охорони, раціонального використання природно-ресурсного потенціалу неможливо. Саме наукові розробки, кадри, які генерують сучасні інноваційні продукти, спроможні забезпечити в Україні процеси відтворення природних ресурсів відповідно до вимог сучасності, майбутнього. Іншої альтернати просто не існує.

Список використаних джерел:

1. Формування фінансового потенціалу інвестиційної діяльності в економіці України: Монографія / І. М. Крупка, Д. В. Ванькович, Н. Б. Демчишак, М. І. Кульчицький – Л.: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 404 с.
2. Чухно А. А. Модернізація економіки та економічна теорія / А. А. Чухно // Економіка України. – 2012. - №10. – С. 24-32
3. Осадчая И. Постиндустриальная экономика: меняется ли роль государства / И. Осадчая // МЭиМО. – 2009. - №5. – С. 38-43.
4. Геєць В. М. Про єдність і суперечності у розвитку суспільства, держави та економіки / В. Геєць // Економіка України. – 2012. - №10. – С. 4-23.
5. Довкілля України. Статистичний збірник / Державна служба статистики України. Відп. за вип. О. М. Прокопенко. – К.: 2012, 220 с.
6. Кіндзерський Ю. Інституціональні аспекти відтворення в контексті структурних трансформацій / Ю. Кіндзерський // Економіка України. – 2007. - №2. – С. 4-12.
7. Суржик Л. Капутологія для всіх, або наука – влада – бізнес: лебідь, щука і рак / Л. Суржик // Дзеркало тижня. – 2013. - №12(109). – С. 1, 12.
8. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 №40 – IV // Відомості Верховної Ради України. – 2002. - №36 – ст. 266 [Електронний ресурс] // zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi
9. Рогожина М. Новые тенденции в экологической политике развивающихся стран / М. Рогожина // МЭиМО. – 2009. - №14. – С. 81-89.
10. Морэн Э. Образование в будущем: семь небольших задач. В кн. «Синергетическая парадигма».- М: «Прогресс-Традиция», 2006. – с. 60.
11. Мантатова Л. В. Стратегия развития: ценности новой цивилизации. -Улан-Уде ВСГТУ, 2004, 242 с.